

motyw szaleństwa

SZALEŃSTWO – jest chorobą spowodowaną przez wydarzenia, które jednostka silnie przeżywa. Szaleńcy traktowani są jak odmieńcy, zamyka się ich w zakładach lub traktuje z pogardą. Szaleństwo może też być jednak maską, którą zakłada się, by nikt nie znał prawdziwych zamiarów czyjegoś zachowania.

Bohaterów szalonych łatwo odnaleźć w dramatach Williama Szekspira. W Hamlecie główny bohater chce dokonać zemsty na Klaudiuszu, który bezprawnie włada krajem. Jest to misja, którą powierza Hamletowi jego zmarły ojciec. Młodzieniec udaje szaleństwo, by nikt nie domyślił się, co planuje. Przez to wszyscy na dworze przestają Hamleta rozumieć, a on sam też nie zabiega o dobre relacje nawet z ukochaną Ofelią. Odrzucona i zraniona dziewczyna oszalała i popełniła samobójstwo, rzucając się do wody. W Makbecie natomiast szaleństwo jest wynikiem ukrywanych wyrzutów sumienia. Lady Makbet jako kobieta władczą, pewna siebie i bezwzględna, była w stanie zrobić wszystko, by zyskać władzę. Dlatego nakłoniła męża do popełnienia morderstw. To sprawia, że on widzi duchy zabitych (duch Banka pojawia się na przyjęciu w zamku), a ona po krótkim czasie widzi na swoich rękach krew.

Uwielbiający Szekspira romantycy również wykorzystywali motyw szaleństwa. Przedstawiali je jako to, co dla jednych jest utratą zmysłów, a dla drugich dowodem na kontakt ze światem duchów. Bohaterka ballady Adama Mickiewicza Romantyczność widzi na ulicy swojego zmarłego ukochanego i rozmawia z nim. Dla mędrca oświeceniowego jest to niemożliwe, bo on wierzy tylko temu, co dostrzec można wzrokiem. Jednak lud nie dziwi się. Dla nich kontakt z duchami jest rzeczą naturalną. Zupełnie inaczej przedstawia Mickiewicz Gustawa w Dziadów cz. IV. Jest to postać, której statusu nie sposób określić. Nie wiemy, czy jest to samotnik, czy duch, czy może właśnie szaleniec. Jest to bohater przeżywający miłość romantycznym, czyli wieczną, potrafiącą zawładnąć duszą bohatera, niemogącą

jednak się spełnić. Bohater romantyczny zawsze będzie ty, który cierpi i to uczucie nadaje sens jego istnieniu. Tak właśnie Gustaw kocha nieszczęśliwie kobietę, od której oddzielają go konwenanse, sytuacja społeczna. Do księdza przychodzi z gałązką, którą dostał od ukochanej w dniu rozstania. Jego towarzyszami są zwierzęta, z którymi rozmawia jak z ludźmi.

W scenie VI aktu III Kordiana Juliusza Słowackiego opisany jest dom wariatów. Trafia tam sam Kordian po tym, jak zostaje znaleziony pod drzwiami pokoju cara. W szpitalu rozmawia on z samym szatanem, który udowadnia mu, że jego misja zgładzenia władcy Rosji jest tak samo nierealna i głupia jak wymysły pozostałych pacjentów: tego, któremu wydaje się, że jest krzyżem, na którym umarł Chrystus i tego, który wierzy, że podtrzymuje na swym reku całą ziemię, dzięki czemu ratuje ją od zagłady. Słowacki ośmiesza w ten sposób mesjanizm Mickiewiczowski.

Jest jeszcze jeden ważny romantyczny opis szaleństwa – w Nie-Boskiej komedii Zygmunta Krasińskiego. Żona poety czuje się niekochana, osamotniona, rozumie, że tak długo będzie nikim dla męża, dopóki nie stanie się poetką. W chwili rozpaczycy rzuca więc klątwę na siebie swego syna. Przez to staje się wizjonerką. Będąc już w szpitalu, przepowiada zbliżającą się rewolucję. Poezja ma tu ogromną moc i nie każdy jest w stanie utrzymać jej brzemię.

Głęboką analizę stanu psychicznego osoby szalonej zawiera Granica Zofii Nałkowskiej. Justyna Bogutówna, kochanka Zenona, po usunięciu ciąży zaczęła mieć koszmary. Wciąż śniło się jej dziecko. Nie potrafiła wybaczyć sobie tego, co zrobiła. Pisała do Zenona listy, próbowała nawet popełnić samobójstwo. Lekarz wykrył u niej początki rozdwojenia jaźni. W końcu zostaje opętana przez myśl zabicia mężczyzny. Oblewa mu więc twarz kwasem i próbuje wyskoczyć z okna. W ostatniej chwili łapie ją woźny. Jest to kobieta samotna, słaba psychicznie, niepotrafiąca wybaczyć sobie zła, które sama wyrządziła.

Tezy/hipotezy maturalne:

wszystkich szalonych bohaterów literackich łączy jedno: szaleństwo prowadzi do destrukcji, niezależnie od tego, czy jest prawdziwe (jak w przypadku Justyny), czy jest maską (Hamlet), to stwierdzenie może stać się tezą prezentacji maturalnej.

Jeśli szukacie pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebujecie korepetycji, konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - fachowa pomoc w pisaniu prac - oczywiście tylko w granicach prawa.